ACADEMIA ROMÂNĂ ŞI MUZICA

Acad. Răzvan Theodorescu
Vicepreşedinte al Academiei Române

La 22 mai 1933, în prezenţa regelui Carol al II-lea, această aulă găzduia discursul de recepţie al membrului titular George Enescu, intitulat „Despre Iacob Negruzzi şi despre intrarea muzicei la Academia Română". Trecuseră 17 ani de când ilustrul înterpret şi compozitor devenise membru de onoare al acestei companii savante, al „selectei adunări" cum o denumea suveranul; dar acum, socotea preşedintele Academiei geologul Ludovic Mrazek şi secretarul general, matematicianul Gheorghe Ţiţeica dând răspunsul academic – şi rememorând momentul parizian în care asistase la prima interpretare a Poemei Române" – acum abia, după litere, istorie şi ştiinţele exacte intrau în Academie şi artele. Omagiindu-şi înaintaşul junimist ce înnobilase fotoliul academic, George Enescu „cel mai umil slujitor al muzicii" cum se socotea el însuşi, ca membru al Secţiei Literare (pe care avea să o prezideze între 1943 – 1945), omagia muzica drept locul „în care se oglindesc, fără posibilitate de prefăcătorie însuşirile psihice ale omului, ale popoarelor". „Astăzi – continua Enescu – pentru întâia dată Academia Română, sanctuar al cuvântului îşi deschide porţile spre a primi muzica sub cupola sa... azi e o zi de bucurie, când în templul cugetării şi al înţelepciunii, solemn păşeşte Euterpe, muza mândră şi triumfătoare".

Pentru a fi precişi să amintim că la 24 mai 1932, cu trei zile înaintea primirii lui Enescu ca membru titular, Academia votase intrarea în sânul său a oamenilor de artă (în ciuda faptului că pictorul naţional Nicolae Grigorescu intrase ca membru de onoare încă în 1899, cu 17 ani înaintea muzicianului naţional George Enescu!). Căci, aşa cum s-a înţeles, muzica intra în Academie în 1916, pentru ca trei ani mai târziu, în mirabilul 1919, profesorul de muzică de la liceul

braşovean „Şaguna” şi viitorul conducător al Conservatorului din Cluj, Gheorghe Dima să devină membru de onoare al Academiei, într-un moment euforic din luna iunie când în şase şedinţe consecutive înaltul for primise un lot de cărturari din provinciile acum reunite cu ţara mamă, Iuliu Maniu şi Vasile Goldiş, Paul Gore, Octavian Goga şi Miron Cristea.

Acum când prieteni compozitori şi muzicologi sărbătoresc Centenarul Uniunii lor, nu pot să nu amintesc că vârfurile lor au pătruns în Academia Română într-un context cultural şi chiar politic modificat de la deceniu la deceniu, în secţia care s-a numit rând pe rând, Literară, de Literatură şi Artă, de Filologie, Literatură şi Arte, de Istorie, Limbă, Literatură şi Arte, de Ştiinţe Istorice, Literatură şi Artă, de Limbă, Literatură şi Arte, în fine, de Arte, Arhitectură şi Audiovizual.

Într-un ritm mai curând lent – dar ilustrând dominante ale întregii culturi româneşti, căutătoare de specific naţional – devenea membru corespondent în 1937, Tiberiu Brădiceanu ilustrând importanţa Transilvaniei şi cea a folclorului, acesta din urmă cinstit după un deceniu când în 1946, devenea membru corespondent Constantin Brăiloiu (amintesc că folclorisul Ion Muşlea era membru corespondent în 1947), pentru ca foarte curând, în 1948, să devină membru corespondent Mihail Andricu.

Există, e drept, în plină epocă şi „secetă” stalinistă episodul Matei Socor – echivalentul „muzical” al lui Roller la istorici şi al lui Toma la literaţi – autorul celor două imnuri ale R.P.R. şi chiar preşedinte al Uniunii Dv. între 1949 şi 1954, care intră în Academie ca membru corespondent alături de nume profund respectabile precum medicul Marius Nasta şi chimistul Ilie Murgulescu.

Mai apoi în două momente distincte de efemeră liberalizare – în 1955 prin Mihai Jora şi în 1963 prin Paul Constantinescu şi George Georgescu, o ordine firească avea să fie instituită.

A urmat o lungă agonie academică care a durat şi pentru domeniul muzicii mai bine de un sfert de secol, pentru ca după 1990 să vină în pestigioasa adunare Wilhelm Berger, Sergiu Celibidache, Sigismund Toduţă, Mariana Nicolescu, Ştefan Niculescu, Octavian Lazăr Cosma, Cornel Ţăranu şi